

ANONİM ORTAKLIK YÖNETİM KURULU ÜYESİNİN DÜZENLEYEN VEYA LEHTAR SIFATINA SAHİP OLDUĞU BONONUN HUKUKİ DURUMU

Dr. Ali Haydar Yıldırım*

ÖZET

Türk Ticaret Kanununun 395'inci maddesine göre, yönetim kurulu üyesi, genel kuruldan izin almadan, ortakla kendisi veya başkası adına herhangi bir işlem yapamaz; aksi halde, ortaklık yapılan işlemin batıl olduğunu ileri sürebilir. Diğer taraf böyle bir iddiada bulunamaz. Bu kural limited ortaklıklar için de uygulanabilir.

Poliçede yetkisiz temsili düzenleyen TTK 678 hükmüne göre, temsil yetkisi olmadığı halde bir şahsın temsilcisi sıfatıyla poliçeye imzasını koyan kimse bu poliçeden şahsen sorumlu olmaktadır. Bonoya tatbik olunacak hükümleri düzenleyen TTK 778'e göre, poliçede yetkisiz temsili düzenleyen TTK 678 bonolara da uygulanabilir.

Mahkemeler önüne gelen birçok uyuşmazlıkta da yönetim kurulu üyeleri kendilerini lehtar olarak göstermektedirler. Yönetim kurulu üyeleri daha sonra bonoyu devretmektedirler. Bononun hamili olan kişi de ortaklığa başvurmakta ve alacağını ortaklıktan talep etmektedir. Böyle bir bonoda ortaklığın yetkisiz olarak temsil edilmediği sonucuna varılırsa, ortaklık açısından büyük bir mağduriyet meydana gelmektedir. Diğer taraftan bono borçlusunu olarak ödeme yapan yönetim kurulu üyesinin, ortaklık adına bonoyu düzenleyene başvuru imkanının olup olmadığının tespiti gerekir.

Anahtar Kelimeler: Bono, Yönetim kurulu üyesi, Temsil

LEGAL SITUATION OF THE PROMISSORY NOTE ISSUED BY A MEMBER OF THE BOARD OF DIRECTORS IN A CORPORATION OR WHICH HE IS THE ACCEPTER

ABSTRACT

According to art. 395 of Turkish Commercial Code, a member of the board of director is not allowed to make any transactions on for himself or on behalf of another member without the authorization of the general meeting: otherwise that transaction might be claimed to be null and void. Other party of the transaction can not claim that. This rula also might be Applied to limited companies.

---

* Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ticaret Hukuku ABD.

According to art. 678 of the Turkish Commercial Code which regulates the agency without authorization in bills of Exchange; a person who signs a bill of exchange without authorization is personally liable of the bill. According to art 778 of the Commercial Code which regulates the provisions applicable to promissory notes, art. 678 on unauthorized agency in bills of exchange is applicable to promissory notes.

In many conflicts before the courts, members of the board of directors are the acceptor. After a while members assign the promissory note. The holder turns to the partnership for his claim. If the agency is not considered as unauthorized; this may lead to important damages to the company. On the other side it should be determined whether the member who pays the amount of the promissory note can recourse to the member who issued the promissory note on behalf of the company.

Key words: Promissory note, Member of the board of directors, Agency

I. Sorunun Ortaya Konulması

TTK 395'e göre, yönetim kurulu üyesi, genel kuruldan izin almadan, ortakla kendisi veya başkası adına herhangi bir işlem yapamaz; aksi halde, ortaklık yapılan işlemin batıl olduğunu ileri sürebilir. Diğer taraf böyle bir iddiada bulunamaz¹.

Poliçede yetkisiz temsili düzenleyen TTK 678 hükmüne göre, temsil yetkisi olmadığı halde bir şahsın temsilcisi sıfatıyla poliçeye imzasını koyan kimse bu poliçeden şahsen sorumlu olmaktadır. Bonoya tatbik olunacak hükümleri düzenleyen TTK 778'e göre, poliçede yetkisiz temsili düzenleyen TTK 678 bonolara da uygulanabilir.

Bu çalışmada üzerinde durulacak hususların başında , yönetim kurulu üyesinin lehtar olarak yer aldığı bir bononun ciro edilmesi sonucunda senet hamilinin ortaklığa başvurduğunda ortaklığın, TTK 678'inci madde çerçevesinde sorumlu olmayacağını ileri sürüp süremeyeceğinin tespitidir. İkinci nokta, yönetim kurulu üyesinin düzenleyen, ortaklığın lehtar olara yer aldığı bono bakımından da yetkisiz temsil hükümlerinin uygulanıp uygulanamayacağının tespitidir.

Bir diğer önemli husussa ticaret sicilinin olumlu etkisi bağlamında bonoyu ortaklık adına düzenleyen yönetim kurulu üyesinin veya diğer bir ortaklık temsilcisinin bu bonodan doğan sorumluluğunun ortaya konulmasıdır. Son olarak tespiti yapılması gereken bir diğer

---

¹ Anonim ortaklıklara ilişkin bu kural, TTK 644/I-b atfı gereğince limited ortaklıklar için de uygulama alanı bulmaktadır. Bu açıdan burada yapılan açıklamalar, limited ortaklık müdürünün lehtar veya düzenleyen olarak yer aldığı bono bakımından da geçerlidir.

meseleyse müracaat borçlusu olarak ödeme yapan yönetim kurul üyesinin ortaklığa ve ortaklık temsilcisine başvurusudur.

II. Anonim Ortaklık Yönetim Kurulu Üyesinin Ortaklıkla İşlem Yapma Yasağına İlişkin Yasal Düzenleme, Düzenlemenin Kaynağı ve Amacı

A. Ortaklıkla İşlem Yapma Yasağına İlişkin Yasal Düzenleme

Kanun koyucu, anonim ortaklığı korumak amacıyla yönetim kurulu üyelerinin ortaklıkla işlem yapmasını yasaklamıştır. Gerçekten de TTK 395' göre, yönetim kurulu üyeleri genel kuruldan izin almadan kendi veya başkaları adına herhangi bir işlem yapamazlar. Aksi durumda ortaklık yapılan işlemin batıl olduğunu ileri sürebilir. Yönetim kurulu üyelerinin şirketle işlem yapma yasağı bu hükme benzer şekilde ETK 334'de de düzenlenmişti. Ancak eski düzenlemede “şirket konusuna giren muamele” ifadesi çeşitli sorunlara neden olduğundan yeni kanuna alınmamıştır².

B. Ortaklıkla İşlem Yapma Yasağına İlişkin Düzenlemenin Kaynağı

Yönetim kurul üyesinin ortaklıkla işlem yapma yasağının kaynağının sadakat yükümlülüğü olduğu kabul edilmektedir³. Gerçekten de ortaklıklar hukukunda sadakat yükümlülüğü ortak ve yöneticinin her türlü faaliyetlerinde ortaklık menfaatlerini ön planda tutması, kendi menfaati ile ortaklık menfaati çatıştığı durumlarda ortaklık menfaatini gözetmesi anlamına gelir⁴. Sadakat yükümlülüğü yönetim kurulu üyesinin hem ortaklığın amacının gerçekleşmesi için aktif olarak çaba göstermesini, hem de ortaklığa zarar verecek davranışlardan kaçınmasını emreder.

C. Hükümün Amacı

Yönetim kurulu üyesinin ortaklıkla işlem yapma yasağının açık yasal düzenlemeye kavuşturulmasının nedeni, yönetim kurulu üyelerinin konum ve yetkilerini kötüye kullanmaları suretiyle ortaklığa zarar vermelerini önlemektir⁵. Bu şekilde ilk olarak anonim ortaklık malvarlığı korunmuş olmaktadır. Ortaklığın korunmasıyla pay sahipleri de

² Bu hususta bk. **TTK Gerekeçe**, md. 395; ayrıca bk. **Pulaşlı, Hasan**: Şirketler Hukuku Şerhi, Ank. 2011, s. 1078.

³ Bu hususta bk. **Poroy, Reha/ Tekinalp, Ünal/ Çamoğlu, Ersin**: Ortaklıklar ve Kooperatifler Hukuku, 9. Bası, İst. 2003, s. 322.

⁴ **Aydoğan, Fatih** : Ticaret Ortaklıklarında Rekabet Yasağı , İst. 2005,s. 8; **Çamoğlu, Ersin**: “ Anonim Ortaklık Yönetim Kurulu Üyelerinin Rekabet Yasağı”, İkt. Mal. Der. 1969, C. XVI,s. 358; **Çamoğlu, Ersin**: Anonim Ortaklık Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu, İst. 1972, s. 74; **İmregün, Oğuz**: Anonim Ortaklıklar, 4. Bası, İst. 1989, s. 231; Vekâlet sözleşmesi açısından benzer bir tanım için bkz. **Oser , Hugo/ Schöenberger, Wilhelm** : Kommentar Schweizerischen Zivilgesetzbuch , Obligationenrecht, 2. Teil(Halbband), Art. 184-418, Zürich 1936, s. 1481.

⁵ Benzer olarak bk. **Domaniç, Hayri**: Anonim Şirketler Hukuku ve Uygulaması, C.II, İst. 1988, s. 622.

korunmaktadır. Zira ortaklık malvarlığında meydana gelen her azalma pay sahiplerinin dolaylı zararını oluşturur⁶. Diğer taraftan, ortaklık malvarlığında meydana gelen azalma halinde alacaklıların da zarar gördüğünü kabul etmek gerekir. Zira bu halde alacaklıların menfaati de zedelenmiş olmaktadır⁷.

III. Ortaklıkla İşlem Yapma Yasağının Şartları

A. Kambiyo Senesinde Lehtar Olarak Yönetim Kurulu Üyesinin Yer Alması

TTK'nın 395'in uygulama alanı bulabilmesi için ortaklıkla yapılan işlemin karşı tarafında yönetim kurulu üyesinin bulunması gerekir. Yönetim kurulu üyesinin bu işlemi, bizzat gerçekleştirmesi şart değildir. Bu itibarla, yönetim kurulu üyesi ad ve hesabına üçüncü bir kişinin ortaklıkla yaptığı işlem de söz konusu yasağın kapsamındadır⁸. Yönetim kurulu üyesinin lehtar olarak yer aldığı bonoda ortaklığın kimin tarafından temsil edildiği de önem arz etmez. Ortaklık, lehtar olarak yer alan yönetim kurulu üyesi tarafından temsil edilebileceği gibi, başka bir üye tarafından da temsil edilebilir⁹. Hatta ortaklığın, ticari temsilci veya alelade bir temsilci tarafından temsil edilmesi de mümkündür.

Belirtelim ki, bu hükmün uygulama alanı bulabilmesi için yönetim kurulu üyesinin temsil yetkisine sahip olması şart değildir. Bu çerçevede ortaklığı temsil yetkisi TTK 367 hükmüne uyularak murahhas aza veya murahhas müdüre bırakılmış olduğu durumlarda da TTK 395 uygulama alanı bulur¹⁰. Daha açık bir ifadeyle, bonoda lehtar olarak yer alan ve ortaklığı temsil yetkisi olmayan yönetim kurulu üyesi de bu yasağın kapsamına girer.

Bunun yanı sıra, bonoda yönetim kurulu üyesiyle birlikte başka bir kimsenin lehtar olarak gösterilmesi hukuki sonuçta herhangi bir değişiklik meydana getirmez. Böyle bir durumda da ortaklıkla işlem yapma yasağı söz konusu olur¹¹. Yine aşağıda da belirteceğimiz üzere, bütün veya bazı yönetim kurulu üyeleri açısından ortaklıkla işlem yasağının kaldırılması mümkündür. İşte ortaklık işlem yapma yasağı kaldırılan bir yönetim kurulu üyesiyle yasağa tabi olan bir üyenin birlikte lehtar olarak gösterilmesi durumunda, TTK 395 anlamında ortaklıkla işlem yapma yasağından söz edilebilir.

⁶ Bu hususta bk. **Ulusoy, Erol**: Anonim Şirketlerde Şirketle İşlem Yapma Yasağı ve Çifte Temsil, Ank. 2005, s. 111-112. Yazar aynı yerde TTK 395 (ETK 334)'ün ortakları koruma amacı olmadığını ifade etmektedir.

⁷ Aksi görüş için bk. **Ulusoy**, s. 113.

⁸ **Eriş, Gönen**: Türk Ticaret Kanunu- Ticari İşletme ve Şirketler-, 4 Bası, Ank. 2007, s. 1824-1825; **Ulusoy**, s. 167; **İmregün**, s. 232; **Çamoğlu**, Yönetim Kurulu, s. 78.

⁹ Genel olarak ortaklıkla işlem yapma yasağının bu yönüyle ilgili olarak bkz. **Ulusoy**, s. 129; **İmregün**, s. 232; **Çamoğlu**, Yönetim Kurulu, s. 78.

¹⁰ Bu hususta bkz. **Ulusoy**, s. 132; **Eriş**, 2007, s. 1824.

¹¹ Benzer olarak bk. **Ulusoy**, s. 130.

B. Ortaklık Tarafından İzin Verilmemiş Olması

TTK'da anonim ortaklık yönetim kurulu üyesi için, ortaklıkla işlem yapma yasağı emredici olarak düzenlenmemiştir. Gerçekten de TTK. m. 395/I'de açıkça ifade edildiği üzere genel kurul tarafından verilecek izinle ortaklıkla işlem yapma yasağının kaldırılması mümkündür. Bu izin açık veya zımni olarak verilebilir¹². Ortaklıkla işlem yapma yasağı ana sözleşmeye konulacak bir hükümle de kaldırılabilir¹³. Ana sözleşmede bu yasak kaldırılmışsa, genel kurul tarafından aksine bir karar alınması mümkün olmaz. Ortaklıkla işlem yapma yasağı hususunda genel kurul tarafından verilen izin¹⁴, yönetim kurulu üyelerine dönük somut ve kişisel bir karar niteliğindedir. Bu açıdan genel kurul bazı yönetim kurulu üyelerine bu hususta izin verip, bazı üyeler için bu izni vermeyebilir¹⁵.

Bu çerçevede ortaklık tarafından, işlem yapma hususunda izin verilmiş yönetim kurulu üyesi varsa, bu kimsenin lehtar olarak yer aldığı bir bonodan dolayı ortaklık, senetteki taahhüdün hükümsüzlüğüne ilişkin bir defa ileri süremeyecektir. Buna karşılık ortaklıkla işlem yapma yasağı kaldırılan yönetim kurulu üyesinin ortaklığı temsil ettiği, ancak işlem yapma yasağı devam eden yönetim kurulu üyesinin lehtar olarak yer alması halinde ortaklık bu defisini ileri sürebilecektir.

IV. Temsilcinin Kendi Kendisiyle İşlem Yapmasıyla TTK 395 Arasındaki İlişki

Borçlar Kanununda temsilcinin kendi kendisiyle işlem yapma yasağına ilişkin açık bir düzenleme mevcut değildir. Alman Medeni Kanunu(BGB) 181'deyse, kural olarak temsilcinin kendi kendisiyle işlem yapması yasaklanmıştır. Ancak, Alman hukukundaki bu düzenlemenin kanun boşluğunu(TMK 1/II) doldurmak suretiyle Türk hukuku açısından da uygulanacağı doktrinde ifade edilmektedir¹⁶. Temsilcinin kendi kendisiyle işlem yapması bakımından iki istisna bulunmaktadır. Bunlardan ilki, temsil olunanın temsilciye kendi kendisiyle işlem yapabilmesi için izin vermesi durumudur. İkinci istisnai durumsa, yapılan

¹² Yargıtay da bir kararında (HGK, 30. 03. 1994, E. 1991/ 15-860/ K. 181) bu hususu açıkça ifade etmiştir. Bu karar şöyledir: "... TTK'nın 334'üncü maddesinde öngörülen, yönetim kurulu üyelerinin anonim ortaklıkla muamele yapabilmesi için ortaklık genel kurulunun açık izni olabileceği gibi zımni izni de olabilir..." (Bu karar için bkz. Eriş, 2007, s. 1826).

¹³ Pulaşlı, s. 1079.

¹⁴ Belirtmek gerekir ki, bu halde genel kurulun toplantı ve karar yetersayıları bakımından TTK 418 düzenlemesi uygulanır. Bu çerçevede genel kurulun izin kararı verebilmesi için esas sermayenin ¼'ünü temsil eden pay sahiplerinin toplantıda hazır bulunması ve bunların çoğunluğunun işlem yapma yasağının kaldırılması yönünde oy vermesi gerekir.

¹⁵ Bu hususta bkz. Çamoğlu (Poroy/ Tekinalp), s. 321; Domaniç, C.II, s. 624.

¹⁶ Bu hususta bk. Kocayusufpaşaoğlu, Necip: Borçlar Hukukuna Giriş- Hukuki İşlem-Sözleşme, 4. Bası, İstanbul 2008, s. 669.

işlemin niteliği göz önünde tutulduğunda, temsilcinin kendi kendisiyle işlem yapmasında temsil olunan açısından bir zarar görme tehlikesinin bulunmamasıdır¹⁷.

Temsilcinin kendi kendisiyle işlem yapma yasağının amacı göz önüne alındığı, bu yasağın tüm temsil ilişkileri bakımından uygulanacağını kabul etmek gerekir. Bu açıdan temsilcinin kendi kendisiyle işlem yapma yasağını tüm ticaret ortaklıkları(anonim, limited, kollektif, adi ve sermayesi paylara bölünmüş komandit ortaklık ve kooperatifler) ve adi ortaklık için uygulanması mümkündür. Anonim ortaklık yönetim kurulu üyelerinin ortaklıkla işlem yapma yasağına ilişkin açık düzenlemenin bulunmadığı İsviçre hukukunda da yönetim kurulu üyelerinin de temsilcinin kendi kendisiyle işlem yapma yasağına tabi oldukları tartışmasız kabul edilmektedir¹⁸.

V. Yönetim Kurulu Üyesinin Lehtar Olarak Yer Aldığı Bononun Ortaklık Açısından Hukuki Sonucu ve Senet Hamilinin Ortaklığa Başvurması Durumu

A. Yönetim Kurulu Üyesinin Lehtar Olarak Yer Aldığı Bononun Ortaklık Açısından Hukuki Sonucu

Başkası adına işlem yapan temsilcinin, üçüncü kişiyle yapılan sözleşmenin kurulduğu anda geçerli bir şekilde temsil yetkisine sahip olması gerekmektedir. Temsil yetkisi olmadan işlem yapan kimse yetkisiz temsilci olarak adlandırılmaktadır¹⁹. Yetkisiz temsilcinin yapmış olduğu işlemde, bu işlemin geçerli olması için gereken yetki unsurunda eksiklik bulunmaktadır²⁰. Anonim ortaklığın düzenleyen sıfatına sahip olduğu bir bonoda da ortaklıkla işlem yapma yasağı kaldırılmamış olan yönetim kurulu üyesi lehtar olarak yer alıyorsa anonim ortaklık adına bu bonoyu düzenleyen yetkisiz temsilci konumunda olur²¹. Çünkü

¹⁷ Bu hususta bk. **Kocayusufpaşaoğlu**, s. 670.

¹⁸ Bu hususta bk. **Krnet, Georg**: Praxiskommentar- Verwaltungsrat, 2. Auf, Bern 2005, s. 445, No. 1990-1991.

¹⁹ Bu hususta bk.. **Kocayusufpaşaoğlu**, s. 719-720.

²⁰ Bu hususta bk. **Akyol, Şener**: Türk Medeni Hukukunda Temsil, İst. 2009, s.449; **Kocayusufpaşaoğlu**, s. 721.

²¹ Yargıtay da bir kararında(**11. HD, 19.10. 1981,E. 4359, K. 4309**) benzer bir sonuca varmıştır. Bu karar şöyledir: “ ... Davalılardan Cengizhan Yedigün davacı şirket müdürü ve ortağı olup imza sirkülerine göre şirketi diğer ortak Remzi Katabut ile birlikte temsil ve ilzama yetkili kılınmışlardır. Dava konusu bonolarda davacı şirket borçlu gösterilerek bunlar şirketin adına davalı Cengizhan ve Remzi tarafından ve şeklen ve hukuken geçerli bir şekilde imzalanmış bulunmaktadır. Bonolarda lehtar, şirket ortağı ve temsilcisi olan Cengizhan’dır... Bonolar vadeden ve ödeme süresi geçtikten sonra diğer davalı Hasan’a ciro edilmiş olduğu suretle ... Her ne kadar bonolarda iki temsilcinin de imzası varsa da senetler Cengizhan lehine düzenlendiği cihetle ve Cengizhan’ın imzası olmadan borç doğurucu bir nitelik kazanamayacağından bu durumda temsilcinin kendi ile işlem yapmış olması hali söz konusu olup bunun geçerliliği üzerinde durmak gerekir... Türk-İsviçre hukukunda her ne kadar temsilcinin sözleşmeyi kendi kendisi ile yapmasını yasaklayan açık bir hüküm yoksa da, öğretisi ve uygulamada kural olarak temsilcinin akdi kendisi ile yapmaması kabul edilmektedir. Ancak buna da bazı istisnalar getirilmiş ve temsilcinin kendi kendisi ile yaptığı sözleşmeye rıza gösterilmiş, icazet verilmiş veya temsil edilen kişi için bir zarara uğrama tehlikesi mevcut değil ise sözleşmenin geçerliliği kabul edilmektedir... Bu durumda ve kural olarak temsilcinin kendi ile sözleşme

ortaklık adına bonoyu düzenleyen bu işlemi yapması onun temsil yetkisi kapsam dışında kalır²². TTK 395'ün asıl pratik sonucu, ortaklık adına bonoyu düzenleyen yönetim kurulu üyesi ile lehtarın farklı kişiler olması halinde ortaya çıkar. Zira yönetim kurulu üyesi hem ortaklık adına bonoyu düzenlemiş hem de bu bonoda lehtar olarak yer alıyorsa temsilcinin kendi kendisiyle işlem yapması söz konusu olur. Türk Hukuku'nda temsilcinin kendi kendisiyle işlem yapmasına ilişkin borçlar kanununun genel bölümünde açık bir yasal düzenleme bulunmasa dahi, bu şekilde temsilcinin yaptığı işlemin yetkisiz temsil sonucunu doğuracağı kabul edilmektedir²³.

Ortaklıkla işlem yapma yasağına aykırı olarak yapılan işlem ortaklık için askıda geçersizdir. Ortaklık, temsilcisi tarafından düzenlenen bu bonodaki taahhüdün geçerli hale gelebilmesi için icazet verebilir. Eğer ortaklık tarafından icazet verilirse, ortaklık artık senetteki taahhüdün kendisini bağlamadığı yönünde bir defide bulunamaz.

B. Bono Hamilinin Anonim Ortaklığa Başvurması

1. Temel Esas : Hamilin Ortaklıktan Senet Bedelini Tahsil İmkanının Bulunmaması

Az yukarıda da ifade edildiği üzere, ortaklık işlem yapma yasağına aykırı olarak ortaklığın düzenleyen olduğu bir bonoda yetkisiz temsil durumu söz konusu olur. Yetkisiz temsil halinde de bonolara TTK 778 atfı gereğince TTK 678 hükmü uygulanır. Bu hüküm çerçevesinde ortaklık kendisine başvuran hamile senet bedelinden sorumlu olmayacağını defi olarak ileri sürebilir. Burada senetteki taahhüdün hükümsüzlüğüne ilişkin bir defi söz konusudur²⁴. Mutlak defi olarak nitelendirilen²⁵, senetteki taahhüdün hükümsüzlüğüne ilişkin

---

yapması geçersiz bulunmasına göre sözleşmenin dolayısıyla bonoların geçerli olduğunu, diğer bir deyimle temsil edilenin (olayda davacı şirket) izni bulunduğunu veya maddi bir zarara uğramadığını, binnetice olayda senetlerin geçerli ve gerçek bir borç düzenlediğini ispat külfeti temsilci durumundaki davalı Cengizhan'a düşmektedir..."(Bu karar için bk. **Ulusoy**, s. 163-164, dpn. 105).

²² Ortaklıkla işlem yapma yasağına aykırı olarak yapılan işlemin yetkisiz temsil sonucunu doğuracağı hususunda bkz. **Ulusoy**, s. 197.

²³ Türk hukukunda genelde açık bir yasa düzenleme bulunmadığından Alman Medeni Kanunu(BGB) § 181 hükmünden yararlanılarak yapılan işlemin temsil olunanı bağlamadığı sonucuna varılmaktadır(Bu husustaki açıklamalar için bkz. **Akyol**, s. 332 vd.; **Kocayusufpaşaoğlu**, s. 669 vd.). TBK 543'de ise istisnai hallerde komisyoncunun kendi kendisiyle işlem yapmasının mümkün olduğu ifade edilmiştir. Gerçekten de bu hükme göre, "borsada kayıtlı veya piyasa fiyatı bulunan kambiyo senetleri veya diğer kıymetli evrakı ya da ticari malları satmaya veya satın almaya yetkili kılınan komisyoncu, vekâlet veren tarafından aksine talimat verilmemişse, satın alacağı mal yerine kendi mallarını satabilir veya satacağı malı kendisi için satın alabilir".

²⁴ Temsil yetkisinin yokluğunun senetteki taahhüdün hükümsüzlüğüne ilişkin bir defi olduğu hususunda bk. **Uzunallı Eroğlu, Sevilay**: "Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'un Kıymetli Evrak Hukukuna Etkileri", DEÜHFD 2004, C.VI, S.1, s. 130; bu defiyi senedin geçersizliğine ilişkin defi olarak nitelendiren yazarlar da bulunmaktadır(Bu hususta bk. **Bozgeyik, Hayri**: " Kıymetli Evrakta Hakkın Doğuşu ve Borçlunun Defileri", Prof. Dr. Fahiman Tekil'e Armağan, İst. 2003, s. 490-491).

definini, iyiniyetli olsun ya da olmasın senet hamiline karşı ileri sürülmesi mümkündür^{26,27,28}. Her ne kadar, yetkisiz temsil nedeniyle, senetteki bu taahhüt ortaklık için bağlayıcı nitelik taşımasa da, imzaların istiklali ilkesi gereğince, senetle ilgili olarak taahhüt altına giren diğer kimselerin taahhütleri geçerliliğini korur²⁹. Bu çerçevede, taahhüt yetkisiz temsil nedeniyle ortaklık için bağlayıcı olmasa dahi, ortaklık lehine aval verenler ve bonoda imzası bulunan diğer kimseler bakımından geçerli olur.

2. Hamilin Senet Bedelini Ortaklıktan Tahsil Edebileceği İstisnai Durumlar

a. Açık veya Zımni Olarak Onay Verilmiş Olması

aa. Onayın Açık Olarak Verilmesi

Yönetim kurulu üyesinin lehtar olarak yer aldığı bir bonoda ortaklık, yapılan bu işleme, işlemin yapılmasından sonra açık olarak onay verebilir. İzinden farklı olarak onama için açık bir hüküm bulunmasa dahi, henüz somut olarak belirlenmemiş işlemlere bütün dahi

²⁵ Yetkisiz temsilin mutlak def'i olduğu hususunda bk. **Gürbüz Hulusi**: Yargıtay Uygulaması Işığında Ticari Senetlerin İptali Davaları ve Ticari Senetlere Özgü Sorunlar, İst. 1984, s. 129.

²⁶ Senetteki taahhüdün hükümsüzlüğüne ilişkin definin bu yönüyle ilgili olarak bk. **Helvacı, Mehmet**: “Kambiyo Senetlerinde Def'iler”, Prof. Dr. Hüseyin Ülgen'e Armağan, C. I, İst. 2007, s. 660-661; **Yılmaz, Lerzan A.**: Kambiyo Senetlerinde Def'iler, İst. 2007, s. 120-121; ayrıca bk. **Poroy, Reha/Tekinalp, Ünal**: Kıymetli Evrak Hukuku Esasları, Güncelleştirilmiş 16 Bası, İst. 2005, s. 133; **Eriş**, 2010, s. 3683; **Bozgeyik**, s. 491.

²⁷ Senetteki taahhüdün geçersizliğine ilişkin definin herkese karşı ileri sürülmesi kişisel güvenin işlem güvenliğine tercih edildiği anlamına gelmektedir(Bu hususta bk. **Oktay, Saibe**: “Poliçede Def'iler”, Prof. Dr. Ernst E. Hirsch'in Hâtrasına Armağan, Ank. 1986, s. 357).

²⁸ Yargıtay da bir kararında (**12. HD, 27.9. 1989, E. 1989/2249, K. 1989/11249**) yetkisiz temsilin mutlak bir def'i olduğuna hükmetmiştir. Bu karar şöyledir: “...borçlu; takip dayanağı çekin kendilerini ilzam etmeyeceğini bildirdiğine, bu itirazın mutlak def'i olup hamile karşı da ileri sürülebileceğine göre, senet mümsizinin kooperatifi temsile yetkili olup olmadığı veya kooperatif adına kambiyo senedi tanzimine yetkili olduğuna dair vekaletnamesinin bulunup bulunmadığı araştırılıp **TTK**.nun 730. maddesi yoluyla uygulanması gerekli aynı Kanunun **590.** maddesi de nazara alınarak bir karar verilmesi gerekirken, noksan inceleme ile karar verilmesi isabetsiz, temyiz itirazları yerinde görüldüğünden merci kararının İİK.nun 366. ve HUMK.nun 428. maddeleri uyarınca (**BOZULMASINA**), 27.9.1989 gününde oybirliğiyle karar verildi...”(Bu karar için bk. **www.kazanci.com.tr**). Yine Yargıtay başka bir kararında (**19. HD, 7.10.1994, E. 9095, K. 9133**) yetkisiz temsil halinde, hamilin iyiniyetli olsa dahi, yetkisizliğin ona karşı ileri sürülebileceğine hükmetmiştir. Bu kararın ilgili bölümü şu şekildedir: “...çektteki imza, ortaklık temsilcisine ait değilse, çek hamili iyiniyetli olsa bile, ortaklığın borçlu olması düşünülemez; bu husus, mutlak def'i olarak herkese karşı ileri sürülebilir...”(Bu karar için bk. **Öztaş, Fırat**: Kıymetli Evrak Hukuku, 2. Bası, Ankara 1997, s. 222, dpn. 193).

Buna karşılık Yüksek mahkeme başka bir kararındaysa (**11. HD, 24.10. 1991, E. 896, K. 5612**) bu durumun iyiniyetli hamile karşı ileri sürülemeyeceğini ifade etmiştir. Bu kararın ilgili bölümü şu şekildedir: “... Dava konusu bono, davacı kooperatif adına imza eden davalı (A) nın aynı zamanda bono lehtarını limited ortaklığın da yetkilisi olduğu anlaşılmasına ve bu bononun düzenlenmesinden önce kooperatif genel kurulunun **TTK**'nın 334'üncü maddesi uyarınca bononun lehtarını bakımından geçersizdir. Ancak, bu geçersizlik iyi niyetli hamiler yönünden etkili değildir...”(Bu karar için bk. **Ulusoy**, s. 163-164, dpn. 105). Ancak, Yargıtay'ın bu son kararına katılmak mümkün değildir. Gerçekten de yetkisiz temsil durumunun bulunduğu hallerde, hamilin iyiniyetli veya kötüniyetli olması ona karşı ileri sürülecek def'iler bakımından herhangi bir farklılık meydana getirmez.

²⁹ Bu hususta bk. **Arslan, İbrahim**: “Kambiyo Senetlerinde Geçersizlik Def'ileri”, SÜHFD 2008, C. XVI, S.1, s. 21; **Yılmaz**, s. 201; **Bozgeyik**, s. 491.

izin verebilen ortaklığın, tüm koşullarıyla tespit edilmiş olan bir işleme evleiyetle onay verebilir³⁰.

Ortaklık açısından onay vermeye yetkili organın genel kurul olduğu kabul edilmektedir³¹. Ortaklık genel kurulu tarafından verilen onayla askıda geçersiz olan işlem tamamen sağlık kazanmış olur. Böyle bir durum gerçekleştikten sonra, ortaklığın senet hamiline karşı senetteki taahhüdün hükümsüzlüğüne karşı bir defî ileri sürmesi mümkün olmaz³². Aynı şekilde onamadan sonra ortaklığın bonoyu ciro eden kendi yönetim kurulu üyesine de bu defiyi ileri sürmesi mümkün değildir. Daha açık bir ifadeyle müracaat borçlusu olarak ödeme yapan yönetim kurulu üyesi ortaklığa başvurarak ödeme yaptığı miktarı ortaklıktan tahsil edebilir.

bb. Onayın Zımnî Olarak Verilmesi

Ortaklık yönetim kurulu üyesinin lehtar olarak yer aldığı bonoda, bu işleme zımnî olarak da onay verebilir. Açık onayda olduğu gibi zımnî onaya da karar vermeye yetkisi genel kurula aittir. Ortaklık genel kurulunun bu zımnî onayı da aktif bir davranışla vermesi gerekir. Zira genel kurulun, pasif davranışı yapılan bu işlemi reddettiği anlamına gelmektedir³³. Doktrinde Ulusoy³⁴, bu duruma örnek olarak, ortaklıkla izinsiz yapılan işlemin bilançoda yer alması ve bilançonun onaylanarak yönetim kurulu üyesinin ibra edilmesini göstermektedir. Belirtmek gerekir ki, örtülü onamadan bahsedilmesi için genel kurulun iradesinin hiçbir tereddüde yer vermeksizin ortaya çıkmış olması gerekir³⁵. Bunun yanı sıra, ortaklık tek pay sahibinden oluşuyorsa ve bu kişi aynı zamanda yönetim kurulu üyesi olarak görev yapıyor ve bonoda lehtar olarak bu tek pay sahibi yer alıyorsa ortaklık tarafından yapılan işleme örtülü olarak onay verdiğini kabul etmek gerekir.

Ortaklık tarafından zımnî onay verilmesi halinde açık onamada olduğu gibi, bononun yetkili hamili ortaklığa başvurarak ortaklıktan, bononun bedelini tahsil edebilir. Ortaklık bu halde yetkisiz temsile dayanarak senetteki taahhüdün hükümsüzlüğüne ilişkin defiyi ileri

³⁰ Bu hususta bkz. **Ulusoy**, s. 205; genel olarak yetkisiz temsilcinin yapmış olduğu kambiyo taahhüdüne temsil olunanın onay verebileceği hususunda bk. **Ülgen(Helvaci/Kendigelen/Kaya)**, s. 113; **Arslan**, s. 21, dpn. 27.

³¹ Onay vermeye genel kurulun yetkili olduğu ve bunun gerekçeleri için bkz. **Ulusoy**, s. 204 vd.

³² Temsil olunanın yapılan işleme icazet verebileceği hususunda bk. **Kostkiewicz, Jolanta Kren/ Nobel, Peter/ Schwander, Ivo/ Wolf Stephan(Yayınlayanlar): OR Hand Kommentar, 2. Auf, 2009 (Wiedmer)**, Art. 998, No. 2.

³³ Bu hususta bkz. **Ulusoy**, s. 211.

³⁴ Bu hususta bkz. **Ulusoy**, s. 211.

³⁵ Bu hususta bkz. **Ulusoy**, s. 211.

süremez. Bu halde müracaat borçlusunu olarak ödeme yapan yönetim kurulu üyesi de ortaklığa başvurabilir.

b. Dürüstlük Kuralı Gereği Ortaklığın Ödeme Yükümü

Yukarıda da ifade edildiği üzere, ortaklık tarafından verilen bir izin olmaksızın, ortaklığın düzenleyen ve yönetim kurulu üyesinin lehtar olarak yer aldığı bir bononun üçüncü kişiye devri halinde, ortaklık TTK 678'e dayanarak ödeme yapmaktan kaçınabilir. Daha önce de belirtildiği üzere, yetkili hamilin iyi niyetli olup olmaması da burada önem taşımaz. Ancak ortaklığın bu şekilde bir işleme izin verdiği şeklinde bir hukuki görünüş yaratılmışsa, iyi niyetli hamile karşı söz konusu bu defiyi ileri süremez³⁶. Gerçekten de ortaklık yetkisiz temsilcinin gerçek temsilcisiymiş gibi bir görünüş yaratmış ve üçüncü kişiler, bu görünüşe güvenerek ortaklıkla işlem yapmışlarsa, ortaklık bu işlemden dolayı sorumlu olur.

VI. Hamilin Yönetim Kurulu Üyesine Başvuru İmkanının Olup Olmadığının Tespiti

Yukarıda da ifade ettiğimiz üzere, anonim ortaklık yönetim kurulu üyesinin ortaklıkla işlem yapması halinde yetkisiz temsil durumu söz konusu olur. Yine belirtildiği üzere, ortaklık yapılan bu işlemde sorumlu olmaz. TTK 678'e göreyse, yetkisiz temsilci bu işlemde dolayı bizzat sorumlu olur. Kambiyo senetleri için öngörülen bu esas, Türk Borçlar Kanununun yetkisiz temsile ilişkin kabul ettiği sistemden önemli bir farklılık içermektedir³⁷. Gerçekten de TBK 47 gereğince, temsil olunanın açık veya örtülü olarak, hukuki işlemi onamaması halinde, bu işlemin geçersiz olmasından doğan zararın giderilmesi yetkisiz temsilciden istenebilir. Böylelikle kanun koyucu kambiyo senetlerine daha fazla tedavül gücü sağlamak istemiştir³⁸. Yine bu sayede, kambiyo senetlerinde senet hamili, borçlar hukuku anlamında yetkisiz temsilciyle işlem yapana göre daha fazla korunmuştur³⁹. Gerçi borçlar hukukundaki yetkisiz temsil hükümleri çerçevesinde yetkisiz temsilciyle işlem yapan üçüncü kişi hakkaniyetin gerektirdiği durumlarda menfi zararlarını aşan zararlarını tazminini istemesi

³⁶ Yaratılan bu hukuki görünüş nedeniyle temsil olunanın sorumlu olacağı hususunda bkz. **Öztaş**, s. 222; **Helvacı**, s. 677.

Benzer olarak bk. **Ülgen(Helvacı/Kendigelen/Kaya)**, s. 113.

³⁸ Benzer olarak bk. **Arıcı, Fatih M.** : “ Kambiyo Senetlerinde Temsilcinin Yetkisini Aşarak Kambiyo Taahhüdünde Bulunmasından Doğan Sorumluluk”, Prof. Dr. Erdoğan Moroğlu'na 65. Yaş Günü Armağanı, 2. Bası, İst. 2001, s. 12; **Domaniç, Hayri**: Kıymetli Evrak Hukuku, C. IV, İst.1990,s. 116; **Helvacı**, s. 675; **Gürbüz**, s. 136.

³⁹ Benzer olarak bk. **Arıcı**, s. 12; **Domaniç**, C.IV, s. 116.

de mümkündür(bk. TBK 47/II)⁴⁰. Bununla birlikte, bu düzenleme ispatı güç bazı sorunlara neden olduğundan kambiyo senetlerindeki emniyet ihtiyacını gidermekten uzaktır⁴¹.

Kambiyo senedi hamilinin yetkisiz temsilciye başvurabilmesi gerekli olan şartlardan biri, onun yetkisiz temsil durumunu bilmemesi gerekir. Diğer taraftan TTK 36'da sicil olumlu fonksiyonu kabul edilmiştir. Bu hüküm çerçevesinde üçüncü kişiler kendileri hakkında hüküm ifade etmeye başlayan kayıtları bilmedikleri yönünde iddiaları dinlenmez. Yasa koyucu kanuna uygun olarak tutulan sicil kayıtlarının üçüncü kişiler tarafından bilindiğini varsayım olarak kabul etmiştir⁴². Burada üçüncü kişilerin iyiniyetli olup olmamaları da önem arz etmez. Daha açık bir ifadeyle, üçünü kişiler sicil kayıt ve ilanlarını hiçbir kusur ve sorumlulukları olmasa dahi bilemeyecekleri yönünde bir savunma getirmeleri mümkün değildir.

Bu çerçevede yönetim kurulu üyesinin lehtar olarak yer aldığı bir kambiyo senedini iyiniyetli olarak devralan hamilin ortaklıkla işlem yapma yasağına aykırı davranan yönetim kurulu üyesine başvuru imkanın ortaya konulmasıdır.

Ticaret siciline yasa koyucu tarafından olumlu etki tanınarak, ilgili denilen ticaret siciline kaydı yapılması gereken husus kendi hukuk alanında doğan kimse koruma altına alınmış olmaktadır. İlgili olarak adlandırılan kimse, kendisi için önemli olan hususları ticaret siciline kaydettirmekle, bu hususu herkese karşı ileri sürebilmek ve bu hususla ilgili olarak bir itirazla karşılaşmak istemez⁴³. Bu verilen açıklamalar çerçevesinde anonim ortaklıklarda yönetim kurulu üyelerinin sicile tescil edilmesi ile sadece anonim ortaklık sicil olumlu fonksiyonundan yararlanır. Yoksa yönetim kurulu üyelerinin sicil bu fonksiyonunda yararlanmaları söz konusu olmaz. Bu itibarla ortaklıkla işlem yapma yasağına aykırı olarak düzenlenen kambiyo senedini ortaklık adına imzalayan yönetim kurulu üye veya üyeleri bu senetten dolayı bizzat sorumlu olurlar. Elbette, başka bir şekilde ortaklık adına bono düzenleyip yönetim kurulu üyesine veren kişinin yetkisiz temsilci olarak hareket ettiğinin hamil tarafından bilindiğinin ispatı halinde, hamilin ortaklık adına bono düzenleyene başvurması mümkün olmaz⁴⁴. Dikkat edilirse, burada hamilin bilmesi gerekmesi yeterli

⁴⁰ Böyle bir durumda yetkisiz temsilcinin hem borçlar hukukunun yetkisiz temsile dair hükümlerine göre hem de kıymetli evrak hukuku hükümlerine göre sorumlu tutulabileceği hususunda bk. **Honsell, Heinrich/ Vogt, Nedim Peter/ Watter, Georg (Yayınlayanlar)**: Basler Kommentar zum Schweizerischen Privatrecht, Obligationenrecht II, Art. 530- 1186 OR, 3. Auf, Basel 2008(**Grüninger/Hunziger/Roth**), Art. 998, No.5; yetkisiz temsile ilişkin OR Art. 998 düzenlemesinin, OR Art. 39'a göre özel hüküm niteliğinde olduğu hususunda bk. **Kostkiewicz / Nobel/ Schwander/ Wolf (Wiedmer)**, Art, 998, No.1.

⁴¹ Benzer olarak bk. **Karayalçın, Yaşar**: Ticari Senetler, 4. Bası, Ank. 1970, s. 49; ayrıca bk. **Gürbüz**, s. 136.

⁴² Bu hususta bk. **Bilge, Mehmet Emin**: Ticaret Sicili, İst. 1999, s. 168.

⁴³ Bu hususta bkz. **Bilge**, s. 166.

⁴⁴ Genel olarak yetkisiz temsil bu yönüyle ilgili olarak benzer yönde bk. **Poroy/Tekinalp**, s. 133; **Arslan**, s. 21, dpn. 27; **Gürbüz**, s. 136.

olmamakta hamilin durumu bilmesi gerekir⁴⁵. Başka bir ifadeyle hamilin durumu bilmesinin gerekmesi iddia edilerek, yetkisiz temsilcinin sorumluluktan kurtarılması mümkün değildir⁴⁶. Bu halde ispat yükü yetkisiz olarak hareket eden temsilciye aittir⁴⁷.

VII. Müracaat Borçlusu Olarak Ödeme Yapan Yönetim Kurulu Üyesinin Ortaklığa ve Ortaklık Adına Bonoyu Düzenleyene Başvuru İmkanının Olup Olmadığının Tespiti

Yönetim kurulu üyesinin anonim ortaklık adına düzenlediği bonoda kendini lehtar göstermesi halinde yukarıda da ifade ettiğimiz üzere yetkisiz temsil durumu söz konusudur. Bu halde, yetkisiz temsilci temsil olunan kimsenin sahip olabileceği haklara sahip olur⁴⁸. Ancak, yönetim kurulu üyesi düzenleyenine yerine yetkisiz olarak bono düzenlemiş olduğundan, ödeme yaptığı durumda onun başvurabileceği herhangi bir kişi bulunmamaktadır⁴⁹.

A. Yönetim Kurulu Üyesinin Ortaklığa Başvuru İmkamı

Lehtar olarak yönetim kurulu üyesinin yer aldığı bir bononun sonradan bu kişi tarafından tam veya beyaz ciro ile devredilmesi halinde, söz konusu bu yönetim kurulu üyesi TTK 778 atfı gereğince TTK 724'e göre ciranta sıfatıyla kambiyo senedinden dolayı sorumlu olmaktadır. TTK 724'de müteselsil sorumluluk prensibi kabul edildiğinden hamil, bu senedi devreden yönetim kurulu üyesine başvurabilir. Ödeme yapan yönetim kurulu üyesininse, ortaklığa başvuramayacağı açıktır. Zira iyi niyetli hamile karşı dahi, kambiyo senedinin geçerli bir temsil yetkisi olmadan düzenlendiğini ileri sürebilen ortaklık bu defini, ödeme yapan kendi yönetim kurulu üyesi olan cirantaya karşı evleviyetle ileri sürebilir.

B. Yönetim Kurulu Üyesinin Ortaklık Adına Bonoyu Düzenleyene Başvuru İmkamı

Yine ödeme yapan yönetim kurulu üyesi cirantanın ortaklık adına bonoyu düzenleyen diğer yönetim kurulu üyesi veya üyelerine yahut ortaklığı bu işlemde temsil eden temsilciye başvurması da mümkün olmaz. Daha önce de ifade edildiği üzere, hamilin veya senet bedelini

⁴⁵ Bu hususta bk. **Gürbüz**, s. 137.

⁴⁶ Bu hususta bk. **Kostkiewicz / Nobel/ Schwander/ Wolf (Wiedmer)**, Art. 998, No.2; **Honsell/Vogt/Watter(Grüninger/Hunziger/Roth)**, Art. 998, No.8.

⁴⁷ Aynı yönde bk. **Honsell/Vogt/Watter(Grüninger/Hunziger/Roth)**, Art. 998, No.8

⁴⁸ Kambiyo senetlerinde yetkisiz temsilin bu yönüyle ilgili olarak bk. **Honsell/Vogt/Watter(Grüninger/Hunziger/Roth)**, Art. 998, No.6.

⁴⁹ Benzer olarak bk. **Kınacıoğlu, Naci**: Kıymetli Evrak Hukuku, 5. Bası, Ank. 1999, s. 127.

ödeyen yönetim kurulu üyesinin yetkisiz temsilciye başvurabilmesi için iyi niyetli olması gerekir. Ancak müracaat borçlusu olarak senet bedelini ödeyen yönetim kurulu üyesi ortaklık adına bonoyu düzenleyen kişinin yetkisiz temsilci olduğunu bilmektedir. Bu durumu bildiğinden dolayı yönetim kurulu üyesinin iyi niyetli olduğundan söz edilemeyeceğinden onun ortaklık adına senedi düzenleyen kişilere başvurması da mümkün değildir.

VIII. Yönetim Kurulu Üyesinin Düzenleyen, Ortaklığın Lehtar Olarak Yer Aldığı Bononun Hukuki Durumu

Yönetim kurulu üyesinin düzenleyen, buna karşılık ortaklığın lehtar olarak yer aldığı bononun hukuki durumunu açıklığa kavuşturmak gerekmektedir. Bizce burada ikili bir ayırım yapmak gerekir. İlk olarak senet tedavül etmemişse, yani yönetim kurulu üyesiyle ortaklık arasında kalmışsa, ortaklığın bu senet dolayısıyla yönetim kurulu üyesine başvurması mümkündür. Bu halde yönetim kurulu üyesinin TTK 395'e dayanarak, senedin kendisi açısından geçerli olmadığını ileri sürmesi mümkün olmaz. Gerçekten de TTK 395'de açıkça yönetim kurulu üyesinin ortaklıkla işlem yapması halinde, ortaklığın işlemin geçersiz olduğunu ileri sürebileceği, diğer tarafınsa böyle bir hakka sahip olmadığı belirtilmiştir. Hükmün amacı da yukarıda ifade ettiğimiz üzere, yönetim kurulu üyelerine karşı ortaklığı korumak olduğundan, yönetim kurulu üyesinin bu işlemde dolayı sorumlu olmayacağını ileri sürmesi olanaklı değildir. Buna karşılık, ortaklığın lehtar olarak yer aldığı senedin tam veya beyaz ciroyla devredilmesi halinde, ortaklık senet borçlusu haline geleceğinden, ortaklığın yetkisiz temsil hükümlerine dayanabileceğini kabul etmek gerekir⁵⁰.

SONUÇ

Yönetim kurulu üyelerinin şirketle işlem yapması kanun koyucu tarafından yasaklanmıştır(bk. TTK 395). Hükmün amacı yönetim kurulu üyesine karşı şirketi korumaktır. Söz konusu yasaktan söz edilebilmesi için, hukuki işlemde ortaklığın yönetim kurulu üyesi tarafından temsili şart değildir. Şirketin başka bir yönetim kurulu üyesi veya temsilci tarafından temsili halinde de söz konusu yasak gündeme gelir. Ancak yönetim kurulu üyesinin şirketle işlem yapma yasağı emredici değildir. Ortaklık ana sözleşmesiyle veya genel kurulun alacağı bir kararla, şirketle işlem yapma yasağının ortadan kaldırılması mümkündür. Ortaklığın düzenleyen yönetim kurulu üyesinin lehtar olarak yer aldığı bir bono düzenlenmesi halinde de ortaklıkla işlem yapma yasağı söz konusu olur ve bu yapılan işlem şirket

⁵⁰ Bu son durumla ilgili olarak aynı yönde bk. **Ulusoy**, s. 163.

bakımından yetkisiz temsil hükümleri çerçevesinde değerlendirilmelidir. Ortaklığı temsilen yönetim kurulu üyesine bono veren ortaklık temsilcisi verilen bu bonodan dolayı bizzat sorumluluğu doğar. Ortaklık temsilcisinin ticaret sicilinin olumlu fonksiyonundan yararlanması mümkün olmadığı gibi, kambiyo hukuku çerçevesinde başvurabileceği herhangi bir kimse de bulunmamaktadır. Yine bononun ciro edilmesi durumunda müracaat borçlusu olarak ödeme yapan yönetim kurulu üyesinin ortaklığa başvurması da mümkün olmaz.

Bu belirtilen durumlar dışında yönetim kurulu üyesinin düzenleyen, anonim ortaklığın lehtar olarak yer aldığı bononun ciro edilmesi durumunda da, kendisine başvuran hamile karşı ortaklığın TTK 678’de belirtilen yetkisiz temsil hükümlerine dayanması mümkündür.

KAYNAKÇA

Akyol, Şener: Türk Medeni Hukukunda Temsil, İst. 2009.

Arıcı, Fatih M. : “ Kambiyo Senetlerinde Temsilcinin Yetkisini Aşarak Kambiyo Taahhüdünde Bulunmasından Doğan Sorumluluk”, Prof. Dr. Erdoğan Moroğlu’na 65. Yaş Günü Armağanı, 2. Bası, İst. 2001, s. 11-28.

Arslan, İbrahim: “ Kambiyo Senetlerinde Geçersizlik Def’ileri”, SÜHFD 2008, C. XVI, S.1, s. 11-28.

Aydoğan, Fatih : Ticaret Ortaklıklarında Rekabet Yasağı , İst. 2005.

Bilge, Mehmet Emin: Ticaret Sicili, İst. 1999.

Bozgeyik, Hayri: “ Kıymetli Evrakta Hakkın Doğuşu ve Borçlunun Defileri”, Prof. Dr. Fahiman Tekil’e Armağan, İst. 2003, s. 481-497.

Çamoğlu, Ersin: “ Anonim Ortaklık Yönetim Kurulu Üyelerinin Rekabet Yasağı”, İkt. Mal. Der. 1969, C. XVI, s.357-360.

Çamoğlu, Ersin: Anonim Ortaklık Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu, İst. 1972(Anılış: Yönetim Kurulu).

Domaniç, Hayri: Kıymetli Evrak Hukuku, C. IV, İst.1990(C.IV).

Domaniç, Hayri: Anonim Şirketler Hukuku ve Uygulaması, C.II, İst. 1988(C.II).

Eriş, Gönen: Türk Ticaret Kanunu, 2. Bası, Ank. 2010(Anılış: 2010).

Eriş, Gönen: Türk Ticaret Kanunu- Ticari İşletme ve Şirketler-, 4 Bası, Ank. 2007(Anılış: 2007).

Gürbüz Hulusi: Yargıtay Uygulaması Işığında Ticari Senetlerin İptali Davaları ve Ticari Senetlere Özgü Sorunlar, İst. 1984.

Helvacı, Mehmet: “ Kambiyo Senetlerinde Defiler”, Prof. Dr. Hüseyin Ülgen’e Armağan, C. I, İst. 2007, s. 647-703.

Honsell, Heinrich/ Vogt, Nedim Peter/ Watter, Georg (Yayınlayanlar): Basler Kommentar zum Schweizerischen Privatrecht,Obligationenrecht II, Art. 530- 1186 OR, 3. Auf, Basel 2008(Anılış: İlgili Bölüm Yazarı).

İmregün, Oğuz: Anonim Ortaklıklar, 4. Bası, İst. 1989.

Karayalçın, Yaşar: Ticari Senetler, 4. Bası, Ank. 1970.

Kınacıoğlu, Naci: Kıymetli Evrak Hukuku, 5. Bası, Ank. 1999.

Kocayusufpaşaoğlu, Necip: Borçlar Hukukuna Giriş- Hukuki İşlem-Sözleşme, 4. Bası, İstanbul 2008.

Kostkiewicz, Jolanta Kren/ Nobel, Peter/ Schwander, Ivo/ Wolf

Stephan(Yayınlayanlar): OR Hand Kommentar, 2. Auf., 2009(Anılış: İlgili Bölüm Yazarı).

Krneta, Georg: Praxiskommentar- Verwaltungsrat, 2. Auf, Bern 2005.

Oktay, Saibe: “Poliçede Defiler”, Prof. Dr. Ernst E. Hirsch’in Hâtırasına Armağan, Ank. 1986, s. 339-366.

Oser , Hugo/ Schönenberger, Wilhelm : Kommentar Schweizerischen Zivilgesetzbuch , Obligationenrecht, 2. Teil(Halbband), Art. 184-418, Zürich 1936.

Öztan, Fırat: Kıymetli Evrak Hukuku, 2. Bası, Ankara 1997.

Poroy, Reha/Tekinalp,Ünal: Kıymetli Evrak Hukuku Esasları, Güncelleştirilmiş 16 Bası, İst. 2005.

Pulaşlı, Hasan: Şirketler Hukuku Şerhi, Ank. 2011.

Ulusoy, Erol: Anonim Şirketlerde Şirketle İşlem Yapma Yasağı ve Çifte Temsil, Ank. 2005.

Uzunallı Eroğlu, Sevilay: “Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun’un Kıymetli Evrak Hukukuna Etkileri”, DEÜHFD 2004, C.VI, S.1, s. 113-176.

Ülgen, Hüseyin/Helvacı, Mehmet/ Kendigelen Abuzer/Kaya, Arslan: Kıymetli Evrak Hukuku, Gözden Geçirilmiş 3. Bası, İst. 2006.

Yılmaz, Lerzan A.: Kambiyo Senetlerinde Def’iler, İst. 2007.